

Kısa Filmlerin Uzun Etkilerini Mardin'de Hissetmek

Geliş Tarihi/Received: 20.09.2019
Kabul Tarihi/Accepted: 27.09.2019
Yayın Tarihi/Published: 29.09.2019

Arş. Gör. Sezer Ahmet KINA
Mardin Artuklu Üniversitesi
GSF, Sinema ve Televizyon Bölümü
kinasa@artuklu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0814-6915

ÖZ

Bu değini yazısının amacı, geride bıraktığımız üç yılda Kısa Film Platformu tarafından düzenlenen yarışmalarda ödüle layık görülen filmlere ve bu filmlerin Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi Dilek Sabancı Sanat Galerisi evsahipliğinde Mardinli sanatseverlerin ilgisine sunulduğu 20 Eylül 2019 tarihli etkinliğe ilişkin anekdotlar paylaşmaktır.

Kına, S.A. (2019). Kısa Filmlerin Uzun Etkilerini Mardin'de Hissetmek. *ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2, ss. 91-97.

The feeling of Long Affects of Short Films

ABSTRACT

The purpose of this notes-text is to share the anecdotes about the films that have been awarded in the competitions organized by the Short Film Platform in the past three years and the event of the movies screening on September 20, 2019, which was presented to the interest of Mardinan artlovers under the hosting of the Sakıp Sabancı Mardin City Museum Dilek Sabancı Art Gallery.

Sabancı Vakfı bünyesinde faaliyet gösteren Kısa Film Platformu, “Kısa Film Uzun Etki” mottolu bir kısa film yarışmasını üç yıl önce hayata geçirdi. Sinema tarihinin ilk örneklerini oluşturan kısa film formundaki metinlerin değerlendirildiği yarışmanın, takipçilerinin hatırlayacağı üzere ilk yılki teması “mülteci kadınlar” olarak belirlenmişti. Sinema sanatının gelişiminde ve kurumsallaşma sürecinde ve bunların yanı sıra ontolojik olarak sinemanın bizatihi kendi alanında farklı türlerin ortaya çıkması bağlamında ve dahi yeni yeteneklerin keşfedilmesi hususunda önemli bir rol oynayan kısa film formundaki eserlerin katıldığı ikinci yılki kısa film yarışmasının teması ise “çocuk işçiler” olarak seçilmişti. Kültürel anlamda gelişmenin ve gelişkin bir toplumsal formasyonun tezahürünün, bireylerin imkanlarının ortaya çıkartılması ve onlara ilham veren gündelik toplumsal yaşama ilişkin anekdotların hedef kamularla paylaşılması amacıyla paralel olarak mümkün olacağı anlayışıyla yarışmanın üçüncü yılındaki tema “ayrımcılık” olarak seçilmişti.

Kısa film yönetmenleri açısından, ifadesi oldukça akıcı bir dil ve çarpıcı bir üslup dolayımında cisimleşen anlatıların, platform tarafından belirlenen temalar çevresinde geliştirilmesi oldukça önem arz eden bir emek sunumu anlamına da gelmektedir. Zira bu bağlamda yarışmaya katılan kısa filmlerde, senaristleri tarafından şekillendirilen olay örgüsünün ve buna kısıtlı karakter kullanımının sınırlayıcılığının eşlik etmesinin; esasında daha öznel ve özgül tandansta eserlerin gün yüzüne çıkmasına da imkan oluşturduğu önemli bir çıktı olarak görülmelidir.

20 Eylül 2019 Cuma günü, bu yılki teması “dijital yalnızlık” olarak belirlenen ve Kasım ayının sonlarına kadar kısa filmcilerin başvurusuna açık olan yarışmanın geçtiğimiz üç yılına katılan ve ödül alan filmlerin gösterimine Mardin’in evsahipliği yaptığı bir organizasyon gerçekleştirildi. Türk sinemasına, farklı çekim metodolojileri, ilginç bakış açıları, etkili karakter ve/veya tip performanslarının yanı sıra yeryer deneysel nitelikleri de haiz ses tekniklerinin kullanıldığı metinlerin izlendiği organizasyona Mardinli sanatseverlerin ilgisi, üç yıl önce ortaya konulan ve kararlılıkla sürdürülen kısa film yarışması fikrinin Türkiye'nin birçok köşesinde nasıl yankı bulabildiğini ortaya koyması açısından dikkate değerdi.

Gösterilen filmlere ilişkin kısa notlar aktarmak gerekirse “mülteci kadınlar” temasında çekilen filmlerin katıldığı ilk yılın birincisi *Duvar* (Mustafa Koray Polat,

2016), anne ve dört çocuğundan oluşan bir ailenin soğuk beton duvarlar ardındaki hayatta kalma savaşımını perdeye taşıyor. Filmde duvarlarla örtülü dünyalarında ferahlık arayan ve çocuklarını yaşatmaktan başka bir gayesi olmayan bu annenin pirinç ve bulgur gibi şeyler satarak yaşamını idame ettirme çabası ve buradaki tecimselliğin diğer mültecilerle olan ilişkilerini de şekillendirmesi işleniyor. İlk yılın ikincisi olan *Penaber* (Ramazan Kılıç, 2016), İstanbul'da İstiklal Caddesi'nde kızıyla birlikte oturan ve onarılmış bir view master aracılığıyla okul yıllarına, evliliğine, anneliğine dair imgesel hatıralarına bakan Fatma'nın oturduğu yeri mesken tutuşunu izleyiciye gösteriyor. Filmde Fatma'nın aynı imgeyi iki farklı göze optik bir yanılsamayla ayrı ayrı gösterip söz konusu imgelere derinlik kazandıran bir gereç olan view master kullanımı, Fatma ve kızına özledikleri ve yeniden olmayı arzu ettikleri yaşamlarına anlık da olsa projeksiyon yapmalarına imkan tanıyor. İlk yılki yarışmada üçüncülük ödülü alan *Sınır* (Ali Rıza Demir, 2016), bir anne ve çocuğunun yanmış ve yıkılmış bir evde gözlerini açtığı, ardından Kadıköy Yoğurtçu Şükrü Sokağı'nda yürümeye ve yaşamaya başladıkları bir izleğe sahiptir. Çocuk, sokaktan geçen diğer çocukların kullandıkları patenlere ve kaykaylara özenmekte; onun pateni ve kaykayı ise annesi olmakta, onu omuzlarına alıp taşımaktadır. Benzer şekilde havadaki uçurtmaya gözü takılmakta, hemen ardından annesinin siyah bir çöp poşetine bağladığı iple yaptığı yapay uçurtmayı havalandırmaya çalışmaktadır. Annenin, iplerden yaptığı takıları satmaya çalışan çocuğuna yapılan kötü davranışlara şahit olduğu, havanın ise giderek karardığı bir uzamda anne ve çocuğun birbirine sarılması yönetmenin "kestik!" direktifiyle sona ermektedir. Teknik ekibin birbirini tebrikleri sırasında kameranın açısı değişmekte ve o an orada bulunan mülteci bir anne ile biri kucağında olmak üzere iki çocuğuna odaklanmaktadır. Burada mülteci bir anne, film olan hayatına bakmaktadır. Film içinde başka bir filmi gösteren, gerçeklik içinde başka bir gerçekliğin altını çizen *Sınır* (Ali Rıza Demir, 2016), gösterilen filmler arasında açıkça hissedilebilir düzeyde en çok alkışı aldı, spot ışıklarını seyircinin üzerine çevirdi. 2016 yılındaki ilk yarışmada mansiyon ödülüne layık görülen *Bir Hayatlık Göz* (Melih Can Dürser ve Beyza Kaya, 2016), genç bir annenin gözlerinde insanın her şeye tanıklık eden ve tanıklık ettiği her şeyden de bağışık olmayan yaşamsallığına çarpıcı bir projeksiyon yapıyor. Yitirdiği bebeğinin imgesi, patlayan bombalar, siren sesleri, hayatını sürdürmek için sokaklardaki mücadelesi ve her şeye rağmen şükretmesini perdeye taşıyor.

İkinci yılki yarışmanın teması olan “çocuk işçiler”, çocuk işçiliğinin ayrılmaz bir parçası olarak kendini dayattığı çocuk istismarını gözler önüne seren çarpıcı kurguların üretimine olanak sağlamış. Bunu, uykusundan uyandırılan bir kız çocuğunun ailesinin yaptığı uyuşturucu ticaretine varlığıyla nasıl dahil edildiğini serimlendiği birincilik ödüllü *Nilüfer*'de de (Tolga Özdemir, 2017), çocuklar için bir oyun alanına dönen iplik atölyesindeki çalışma koşul ve şartlarının perdeye yansıdığı ikinci film *Çizgiler Arasında* da (Şeref Akçay, 2017), şehir çöplüğünde yaptıkları atık işçiliğinin motivasyonunu kendilerine “yeni eşyalar buldukları bir oyun”dan almalarını gösteren üçüncülük ödüllü *Mij*'de de (Mehmet İsmail Çeçen ve Ramazan Akkuş, 2017) görmek mümkün... *Mij*'i (Mehmet İsmail Çeçen ve Ramazan Akkuş, 2017) diğerlerinden ayıran bir özelliği, kurgusunun gerçekte yaşanmış bir iş kazasında atık işçiliği yaparken çöp aracının altında kalarak hayatını kaybeden bir çocuk işçinin yaşamına dayanması ve bizzat bu işçiye adanması olmuştur. İkinci yıl mansiyon ödülüne layık görülen *EI* (Nahid Abbaszade, 2017), vücudun “alan ve veren” bir uzvu olarak ellerin bir uzam olarak düşünüldüğü bir kurguya sahiptir. *EI*'de (Nahid Abbaszade, 2017) bir tarafta çocuk yaşta dilenen, mendil ve su satan, erkenden evlendirilen, erkenden anne olan, eviçi ödenmemiş emeğin icracısı olan çocuğun hayatı işlenirken; diğer tarafta oyuncaklarıyla oynayan, resim yapan, okula giden, üniversite kazanan ve iş hayatına katılan bir çocuğun hayatı perdeye yansımaktadır. Mardinli sinemaseverlerden büyük bir alkış ve beğeni alan *EI* (Nahid Abbaszade, 2017), sabit uzam ve perspektif kullanımıyla başarılı bir eser olarak dikkati çekiyor.

2018 yılında düzenlenen üçüncü yarışmanın teması olan “ayrımcılık”, ne yazık ki oldukça fazla düzlemde yaşanan bir toplumsal olgu olmasından dolayı ödüle layık görülen filmlerde de ayrımcılığın çeşitli görünümüne tanıklık ediyoruz. 2018'in birincisi olan *Gülizar* (Yahya Ozan Çalışkan, 2018), başarılı çekim açıları, kültürel öğeleri dikkate alan anlatı yapısı ve dokümanter niteliğiyle başarılı bir kısa film olarak öne çıkıyor ve Mardinli sanatsever izleyicilerin de beğenisini topluyor. *Gülizar* (Yahya Ozan Çalışkan, 2018), Yeşilçam yorumlu *Pamuk Prenses ve 7 Cüceler*'de (Ertem Göreç, 1970) cücelerden birini oynayan Saliha Yatağan'ın kızı Zeynep Yatağan'ın bir cüce olarak toplumsal ölçekteki önyargılara, dışlanmalara ve ayrımcılığa maruz kalış biçimlerine ilişkin yer yer ciddi ve yer yer nükteli bir panorama sunuyor. 2018'in ikinci filmi *Billaç* (Furkan Han Mert, 2018), sıradışı animatif betimlemeleriyle öne çıkan bir eser oluyor ve izleyicilerin de yoğun şekilde ilgisini topluyor. Üçüncü yılki yarışmanın üçüncüsü

Afaf (Ercan Akan, 2018), oldukça gerçekçi bir üslupla çekilmiş bir dokümanter film olarak gassallık mesleğine ve gassal insanların yaşadıkları ayrımcılık pratiklerine ilişkin anekdotları perdeye taşıyor. Üçüncü yılın mansiyon ödülüne layık görülen *Çentik* (Ahmet Kızıl, 2018), ayrımcılığı ve yok sayılmayı mülteci bir çocuğun gözünden sokaktaki çocukların futbol maçı oyununu kullanarak anlatıyor. Suriyeli Şervan’ın oynayacak “yerli” başka kimse kalmamasından dolayı oyuna dahil edilmesinin mahalledeki diğer çocuklar tarafından “son çare” olarak değerlendirilmesi ve onun takımına kazandırdığı sayının dahi oyundaki skor durumuna bir katkı olarak görülmemesi; mülteci çocukların maruz kaldıkları ayrımcılığı ve toplumsal yaşamdan üzerlerine atılan bir çentikle –ya da içinde buldukları topluma kazandıracakları katkıları betimleyen çentiklerin geçersiz kılınmasıyla– nasıl silinmeye çalışıldıklarını gözler önüne seriyor.

Toplumsal açmazlara karşı özen içerisinde bir hassasiyet besleyen ve bu açmazları her fırsatta kolektif bağlamda sanatsal üretimleriyle dile getiren ve bunlara dikkat çekme gayreti içerisinde olan sanatçıların (da) deneysel bir sinematik alanı olarak kısa filmlerin önemli bir misyonu üstlendiği açıktır. 20 Eylül 2019 Cuma günü Mardin Sakıp Sabancı Kent Müzesi Dilek Sabancı Sanat Galerisi’nde gösterimi yapılan ödüllü filmlerin de bu düsturu benimseyen sanatçılar tarafından üretildikleri, Mardinli sinemaseverlerin gösterimlere olan ilgisinden anlaşılmaktadır.

Mültecilik, kadınlık, çocukluk, emek süreçleri, ayrımcılık, dışlanma gibi toplumsal birer anomi niteliği taşıyan ve/veya taşımaya aday olarak görülen olguların sinemanın dili ve kavramlarıyla ve yer yer kimi örneklerde görüleceği üzere o dili ve kavramları da aşarak vücuda getirilmesi oldukça önemli bir kolektif eylem olarak değerlendirilmelidir. Mardin gibi köklü bir geçmişe sahip ve kültürel anlamda kelimenin sözlük anlamını tam olarak karşılarcasına bir “mozaik” olan kentin ev sahipliğinde, sinemanın bu mahiyetlerinin tekrar idrak edilmesine imkan sağlanması da ayrı bir kazanım olarak gözükmektedir.

Notlarımı tamamlarken bu değini yazısına konu olan yarışma Kısa Film Uzun Etki’nin bu yılki temasının “dijital yalnızlık” olarak belirtildiğini ve sinemanın yaratıcı bakış açısından ve etki gücünden destek alınarak toplumsal olgulara dönük farkındalık yaratma amacıyla olan kısa filmlerin Kısa Film Platformu tarafından

yarışmaya katılmaları için beklendiklerini ifade etmemiz yerinde olacaktır.

Bu vesileyle sinema iyi ki var!